

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMÉT ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

A környezeti felelősség hatékonyabb érvényesítését szolgáló jogalkotási kezdeményezés (Ajbt. 3. § (1) g) alapján)

MAVESZ, Eger, 2018. október 10.
dr. Bándi Gyula

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME ÉLLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Negatív példák

Kiskunhalas külső részén, az Alsószállási-csatorna előtt, a lakóházaktól 100-150 méterre található ingatlanon van egy elhagyott veszélyeshulladék-telep. A területen nagyobb műanyag tárolókban és kisebb fémhordókban veszélyes hulladékok: festékek, olajok, oldószerek, savak, vegyszerek vannak, akár 1000 tonnát meghaladó mennyiségben. A hordók és tárolók egy része megrongálódott, kiszakadt; belőlük a veszélyes anyagok kijutottak. A véletlenszerűen vizsgált talajmintában a Greenpeace számos fém-, illetve ásványolaj-szennyezést talált a határértéket meghaladó mennyiségben.

Szennyezett területek és időzített vegyi bombák Magyarországon

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Lőrinci azbeszt

Az alapvető jogok biztosa és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese közös jelentése az **AJB-2373/2018. számú ügyben**

A jelentésben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásságok orvoslása és jövőbeni bekövetkezése lehetőségének megelőzése érdekében – a jelentésben foglaltak alapján – az alapvető jogok biztosa felkéri

- 4.) A nemzetgazdasági minisztert és a Miniszterelnökséget vezető minisztert, hogy az Ajbt. 37. § (1) bekezdése alapján kezdeményezzék a hatósági döntések végrehajtásához, azonnali intézkedések megtételéhez szükséges, egyszerűen igénybe vehető **állami költségvetési források biztosítását**, melyekkel minden esetben megvalósítható a döntések kényszerítése (különös figyelemmel a veszélyes környezet- és egészségvédelmi helyzetekre).
- 7.) A földművelésügyi minisztert és a nemzetgazdasági minisztert, hogy az Ajbt. 37. § (1) bekezdése alapján – szükség esetén emberi erőforrásokért felelős miniszter és további miniszterek bevonásával – kezdeményezzék a 106/1995.Kr., a **felszámolási eljárások során a „szennyező fizet” elv és a környezetvédelmi terhek érvényesítésére vonatkozó szabályok felülvizsgálatát**, továbbá tegyenek javaslatot a Kormány számára a hasonló jövőbeni helyzetek kialakulásának megakadályozása érdekében.

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMEI ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Több lábon álló rendszer

A környezethasználat folyamatának szakaszai:	Létező és továbbfejlesztési javasolt eszközök:
Tevékenység megkezdése előtt, az előkészítés, tervezés fázisa	<ul style="list-style-type: none"> • KHV, engedély, bejelentés, ellenőrzés és preventív eszközök: biztosíték, felelősség-biztosítás, stb.
A környezethasználat folytatása, „üzemelés szakasza”	<ul style="list-style-type: none"> • Ellenőrzés, engedély felülvizsgálata, változásjelentés, biztosíték és kockázati-járulékfizetés kikötése elkülönített alapba (meglévő vállalati belső alapok is lehetnek) • Szükséghez mérten: felmérés, kötelezés, (hatósági/állami) kárelhárítás, kárfelszámolás, helyreállítás
Lezáruló/lezárult környezethasználat	<ul style="list-style-type: none"> • Kötelezés, felmérés, (hatósági) kárelhárítás, kárfelszámolás, helyreállítás, számos létező felelősségi eszköz mellett
Történeti/öröklött szennyezés	<ul style="list-style-type: none"> • Hatékony állami szerepvállalás, alapok

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TARTALÉK
BIZTOSHELYETTES

Biztosíték és biztosítás

- A jövőben bekövetkező károk esetére szolgáló tartalék, nem kizárólagos pénzügyi fedezetként, inkább hozzájárulásként
- Alapja az ELD irányelv, és a Kvt. 101.§ (5), amelynek a végrehajtásra vonatkozó Kr. nem született meg
- Alábbi esetekben
  - (a) váratlan események,
  - (b) működéssel együtt járó szennyezések
  - (c) kármentesítések
- Kihívást jelent a mérték meghatározása, tekintettel a felszámolandó károk jelentőségére
- Léteznek jó megoldások alapok biztosítására egyes cégeknél

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME ÉLLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Megoldási lehetőségek

Alapvető cél, hogy az egyébként környezettudatosan, jogszabályoknak megfelelően működő cégeket ne terheljük újabb költségekkel

Az alábbiak közül bármelyikkel rendelkező cég mentesül a további biztosítékadás kötelezettsége alól:

- a) hitelintézet vagy biztosító által vállalt garancia, illetve ezzel egyenértékű banki kötelezettségvállalás, elkülönített bankszámla,
- b) biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvény,
- c) környezetvédelmi céltartalék
- d) fedezet biztosítása zálogjoggal, saját ingatlan fedezetkénti megjelölésével elidegenítési és terhelési tilalom vagy korlátozás mellett (nem megoldás pl. bérelt telephely esetén),
- e) biztosítási szerződés.

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Pénzügyi biztosítékadásra kötelezettek

1) Jogszabályban meghatározott esetek:

- a) már létező: Hulladéklerakók esetén a jogszabályban meghatározott hulladéklerakók üzemeltetője köteles az előzetes rekultivációs tervben becsült költségeket lefedő biztosíték képzésére.
- b) Kiegészítési lehetőség: Jelentős környezeti kockázatú tevékenységnek minősüljenek ex lege az egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységek a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 2. számú melléklete alapján.

2) Egyedi hatósági döntés alapján:

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 21. § (2) bekezdése szerinti **kármentesítésre kötelezett** esetében a beavatkozást elrendelő határozat tartalmi elemeként biztosítékadási kötelezettség.

3) Önkéntes biztosítékképzés gazdasági ösztönzése az 1) pont alá nem tartozó tevékenységek esetében

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Környezethasználó megszűnését követő garanciák

- Jogutód nélküli megszűnés kérdése, különösen a felszámolás esetén
- A gazdasági tevékenység költségei közé épüljön be az okozott környezeti teher költségfedezete is
- Aktív hatósági fellépési kötelezettség az intézkedések és költségek megállapítása terén és az intézkedések végrehajtásában
- A környezethasználat miatt károsultak, veszélyeztetettek megjelenítése a hitelezők között – hitelezői sorrendben elfoglalt helyük rendezése
- Az állapotértékelési szabályok közötti összhang megteremtése, a felszámolási eljárás és a végelszámolás környezet- és természetvédelmi követelményeiről szóló 106/1995. (IX. 8.) számú Kormányrendelet (FeR) igazítása a Kvt. előírásaihoz
- A környezethasználat negatív hatásainak semlegesítése, a kárt és kárveszélyt megelőző intézkedések megtétele a végelszámolás és a felszámolási eljárás ideje alatt is kiemелendő feladat.

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMÉT ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Pénzügyi alapok

A hatékony állami beavatkozást segítő **elkülönített pénzügyi alap forrásai:**

- i. állam által egyes címeken (pl termékdíj) beszedett összegek vagy azok egy részének kárelhárításra való elkülönítése
- ii. a környezethasználók befizetései (ha nincs külön saját alap)
- iii. Központi költségvetési hozzájárulás

Feltételek, kumulatív

- A kárért felelős környezethasználó helytállása hiányában, illetve eleve állami felelősségi körbe tartozó környezeti kár esetében
- A fenyegető vagy már bekövetkezett környezeti kár terjedésének megelőzésére, felszámolására
- Visszkereseti lehetőséggel, amennyiben lehetséges
- Az állami nyilvántartási rendszerek naprakészen tartása (a szolgáltatott adatok feldolgozása és értékelése, adathiány esetén kiegészítése)
- Kritikus kérdés, hogy az egyedi ügyben eljáró hatóságok hogyan és milyen feltételekkel férhetnek hozzá a pénzügyi alaphoz?

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMEI ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Hatósági szervezetrendszer hatékonysága I.

- A hatósági eszközrendszer megerősítése szükséges, hogy a környezeti szempontokat már a tervezés és engedélyezés fázisában is hatékonyan tudják érvényesíteni
- Hatósági kötelezések végrehajthatósága
- Helyszíni szemléhez és ellenőrzési jogkörökhöz megfelelő infrastruktúra, humán és pénzügyi erőforrás biztosítása
- Az egységes hivatali rendszeren belüli szakmai szervezeti egységnek a környezetvédelmi szakkérdésekben adott álláspontjának megjelenítése a hatósági határozatokban és azok érvényesíthetőségének eljárásjogi garanciái

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMEI ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Hatósági szervezetrendszer hatékonysága II.

- A környezetvédelmi szakkérdések vizsgálata esetén is ügyfélképeséggel rendelkezzenek a társadalmi szervezetek, ezzel is növelve az átláthatóságot (4/2010. KJE frissítése)
- Folyamatos helyszíni ellenőrzés, hatékony szankciók
- Kármentesítések: adatbázis naprakészen tartása, gyors hatósági fellépés eszközeinek megteremtése, prioritizálás jelentősége és transzparenciája
- Érintett társadalmi szervezetek, illetve önkormányzatok ügyféli jogállásának biztosítása
- Szankciórendszer átalakítása, az elvégzendő mentesítési költségekhez igazodó bírságfizetési kötelezettség megállapítása mellett a megfizetés kiváltása a helyreállítással

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME ÉLLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Uniós szabályozás felülvizsgálata

Folyamatban van az ELD felülvizsgálata, az uniós jog revíziója során kiemelt szerepet kap

- a felelősségi rendszer egységesítése, a biológiai sokféleségben okozott kárért való felelősség objektív alapúvá tétele,
- néhány fogalom pontosabb meghatározása iránti igény (pl.: „környezeti kár”, „jelentős”),
- mikor legyen kötelező, illetve önkéntes a pénzügyi biztosítékadási kötelezettség,
- háttérfelelősség biztosítása,
- a hatósági fellépés erősítése

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Kiemelendő EU dokumentumok:

- A Bizottság jelentése a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek a környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről szóló 2004/35/EK irányelvről (Brüsszel, 2016.4.14. COM(2016) 204 final
- A Bizottság munkacsoportjának dokumentuma: REFIT Evaluation of the environmental Liability Directive (Brüsszel.14.4.2016. SWD(2016)121)
- MULTI-ANNUAL ELD WORK PROGRAMME (MAWP) FOR THE PERIOD 2017-2020
- "MAKING THE ENVIRONMENTAL LIABILITY DIRECTIVE MORE FIT FOR PURPOSE" (REV. VERSION: 28/02/2017)
- European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law: Financial Provision for Environmental Liabilities Practical Guide, 11th September 2017, Report number: 2017/22 (DOC7-05/10/2017)
- Az Európai Parlament 2017. október 26-i állásfoglalása a környezeti károk megelőzése és felszámolása tekintetében a környezeti felelősségről szóló, 2004. április 21-i 2004/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (környezeti felelősségről szóló irányelv) alkalmazásáról (2016/2251(INI)) P8_TA(2017)0414
- Elérhetőségük: <http://ec.europa.eu/environment/legal/liability/index.htm>

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMÉT ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Jean Uytterelst

JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMÉT ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Köszönöm a figyelmet!